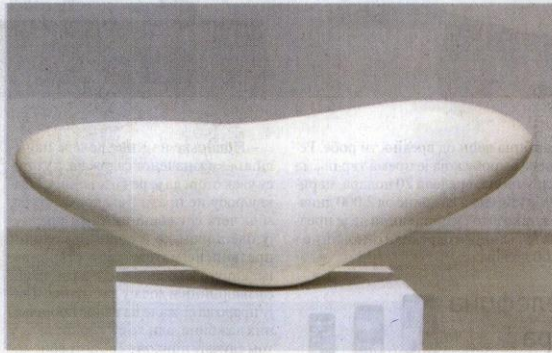
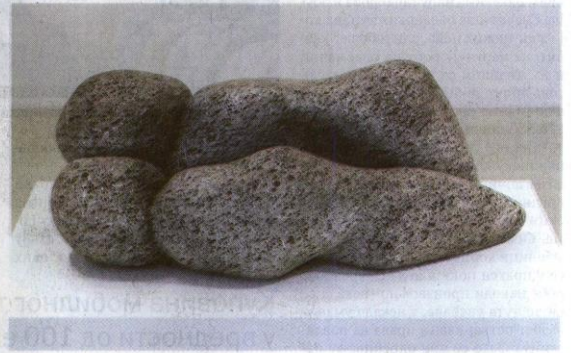

Ћутање камена

На изложби у Легату Милице Зорић и Родољуба Чолаковића од данас су изложене 33 скулптуре, чији су аутори неки од најзначајнијих српских вајара 20. века

Војин Бакић, „Лежећи торзо”, 1958.

Олга Јанчић, „Скулптура 1”, 1960.

Исконска твар – камен. Ова реченица сумира идеје које ће са посетиоцима изложбе „Ћутање камена” разменити Рајка Бошковић, музејски саветник Музеја савремене уметности Београд, и то кроз избор од 33 скулптуре из збирке овог музеја, чији су аутори неки од најзначајнијих српских вајара 20. века. Постава, која се отвара данас у 18 сати, у Легату Милице Зорић и Родољуба Чолаковића, истиче изражајне могућности овог материјала, у савременом стваралаштву не много популарног, али довољно особеног и подстицајног да се у њему створе нека од најзначајнијих достигнућа у уметности.

– Радови су представљени кроз три целине. Прва под називом „Земља/камен/тло” указује на камен као могућност обликовања тла. Другом „Тело/човек/двоје” истиче се суштинско

својство камена: језгровитост и компактност, док се трећом названом „Лице/личност/лик” даје увид у могућности приказа човека на три начина, кроз личење, карактер и тип личности – објашњава др Рајка Бошковић.

Како додаје, за тему „Ћутање камена” определила се јер тиме указује на битно својство камена у односу на говор бронзе, живописност дрвета, безобличност земље.

– Распричаношћу својих размахнутих облика, бронза нема дубоки мир спокојства који нуди камен. Сувише живописно, плаховито и пропалљиво, дрво нема ту димензију прочишћености површине и могућности свођења до саме бити идеје као камен. Глина, својом несталношћу, односно печена земља својом ломљивошћу и ја(р)ком бојом, која уноси димензију чу-

ности и овоземаљске пропалљивости, не може у пуној мери достићи стање израза вечности које омогућава трајност, непроменљивост и постојаност камена. Камен, једноставно, речито ћути – истиче наша саговорница.

Уметнике чије је радове решила да изложи бирала је циљано и то тако што је све скулптуре извукла из „марка” депоа, да би се за неке од њих одлучила сходно тишини, кључној особини материјала.

– Утишаност, загонетност, ванвременост. Језгровитост, целовитост, обједињеност. Камен не трпи изразите покрете који не одговарају његовој тежини, он захтева компактност, „призивајући” управо ове особине. Стога, одлучила сам се за ауторе као што су Душан Јовановић Ћукин, Сретен Стојановић, Ристо Стијовић, Војин Бакић, Олга Јанчић, Вида Јо-

цић, Ђорђе Црнчевић, Александар Зарин, Милун Видић, Нандор Гилд, Коља Милуновић, Миодраг Дамњановић, Франо Кршинић, Лојзе Долингар – каже кустоскиња.

Чињеницу да крајем двадесетог и почетком двадесет првог века вајари ретко решавају да раде у камену она коментарише овако:

– Он јесте у савременом стваралаштву занемарен. Познајем доста уметника који се студиозно баве каменом, јер ко осети камен једном и схвати га, он му остаје веран цео живот, али су и они у запећку. На изложбама текуће сцене, такође, има мало камена. Један од разлога за ову лошу позицију видим у томе што је савремена тенденција у двадесетом веку била стварање у металу и гвожђу, због доступности и лакоће извођења и преносења. За камен је потребно више времена и сред-

става, теже га је излагати. Поред тога, у последње време преовладавају инсталације, па се камен, ако се употребљава, користи у том духу. Сматрам да овај материјал ипак, упркос ери нових материјала и одбацивања оних традиционалних, опстаје и остаје сведочанство чежње људског бића да остави траг и у простору, и у времену – за кључује Рајка Бошковић.

Стручни скуп „О камену” биће одржан 1. марта, и на њему ће стручњаци из различитих области, пре свега историје и теорије уметности, ликовне и примењених уметности, али и археологије, геологије, петрологије, геоморфологије, конзервације и етнологије, говорити о вредности камена у природи, свакодневном животу и уметности, и о његовом значају у људском постојању од каменог доба до данас.

М. Димитријевић